

Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!

GASILEC

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno. — Za neude stane vsaka številka 10 kr.

Pravila

zveze prostovoljnih gasilnih društev kranjske dežele.

Naslov.

§ 1. Prostovoljna gasilna društva na Kranjskem ustanové društvo z naslovom: «Zveza prostovoljnih gasilnih društev kranjske dežele».

Namen.

§ 2. Namen tej zvezi je, razširjevati, popolnjevati in kolikor mogoče enako urediti gasilna društva na Kranjskem, dobro izvežbati posamezna gasilna društva in slednjič podpirati gasilce, kateri ponesrečijo ali zbolé v službi.

Sredstva.

§ 3. Predstojéči namen je doseči:

- z uplivanjem zveze na ustanovitev, uredbo in izvežbanje gasilnih društev;
- s sklicevanjem gasilnih shodov in, ako mogoče, z razstavami gasilnega orodja, kakor tudi spisov, risarij, modelov i. t. d., ki zadevajo gasilstvo;
- z ustanovitvijo glavinskega premoženja za podporne namene.

Dohodki.

§ 4. Dohodki zveze obstojé:

- iz doneskov udov (gasilnih društev, ki so pri tej zvezi);
- iz drugih dohodkov (podpore, darila i. t. d.).

Udje.

§ 5. Častni člani.

§ 6. Vsako prostovoljno gasilno društvo na Kranjskem se zamore sprejeti kot ud v zvezo.

Zveza je smatrati kot ustanovljena, ako je vsaj šest gasilnih društev pristopilo v isto.

V zvezo sprejema odbor, pri katerem se je treba v ta namen pismeno oglasiti.

Z dnevom sprejetja stopi dotično gasilno društvo v vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo udje zveze.

§ 7. Izstop je vsikdar dovoljen, vendar se mora tudi to pismeno naznaniti odboru zveze.

§ 8. Izključiti se zamore gasilno društvo iz zveze, ako kljub dvakratnemu pismenemu opominjevanju zvezinega odbora ni izpolnilo svojih dolžnosti.

§ 9. Z izstopom ali izključenjem izgubi gasilno društvo vse pravice do zveze. Temu nasproti pa ima zveza pravico, izterjati zaostale doneske iz premoženja dolžnikovega.

Pravice.

§ 10. Gasilna društva, katera so pristopila zvezi gasilnih društev kranjske dežele, imajo pravico, za svoje v službi ponesrečene ali vsled službe zbolele ude in njih

sorodnike zahtevati podpore iz zvezinega premoženja po dotičnih, v ta namen postavljenih načelih in določbah. Razen tega pa ima vsako gasilno društvo, ki je vpisano v zvezo, pravico do vseh družih prednosti, ki izvirajo iz tega razmerja.

Dolžnosti.

§ 11. Dolžnosti vsacega gasilnega društva, katero je pristopilo k zvezi, so:

- vestno spolnovanje pravil zveze, kakor tudi sklepov gasilnih shodov in zvezinega odbora;
- imeti imenik gasilcev, iz katerega je vsak čas vestno razvideti število udov, njih službena doba i. t. d., kakor tudi druge predpisane knjige, in sicer: službeni zapisnik, inventar, blagajniško knjigo, sejni zapisnik in knjigo za društveno kroniko, in to po vzorcu, katerega določi zvezini odbor;
- točno vplačevanje doneskov v zvezo, in sicer:
 - tekem meseca januarja vsakega leta po 10 kr. za vsakega izvršujočega (rednega) uda, kolikor jih je imelo dotično gasilno društvo začetkom leta v svojem imeniku,
 - od gasilnega shoda določeni upravni donesek v teku štirih tednov potem, ko se razpiše;
- kolikor mogoče se udeleževati deželnih gasilnih shodov;
- po svojih močeh pospeševati namen in naloge zveze.

Sedež zveze.

§ 12. Sedež zveze je v deželnem glavnem mestu Ljubljani.

Upravništvo (gospodarstvo).

§ 13. Nad zvezo gospodari:

- gasilni shod,
- odbor zveze.

Shod deželnih gasilnih društev.

§ 14. Shod deželnih gasilnih društev obstoji iz poslancev gasilnih društev, ki so vpisana v zvezo. Vsako gasilno društvo ima pravico, ako šteje do 50 udov, zastopano biti po enem poslancu, in za vsakih 50 udov več še po enem poslancu.

Poslanci deželnega gasilnega shoda so dolžni se udeležiti tega shoda, vendar pa niso zavezani, se ravnati po navodilih ali naročilih, katera bi jim vtegnila dati ona gasilna društva, ki so jih odposlala. Zahtevati pa smejo povračilo potnih stroškov od tistega gasilnega društva, katero jih je odposlalo.

§ 15. V delokrog deželnega gasilnega shoda spadajo sledeča opravila:

- on voli odbor zveze;
- pregleduje in potrjuje poročila zvezinega odbora in gospodarjenje s premoženjem;
- dovoljuje podpore v pospeševanje gasilnih društev sploh;

4.) izdaja splošne predpise v ta namen, da se doseže kolikor le mogoče enakoličnost gledé uniforme, oprave in orodja, kakor tudi gledé uredbe (organizacije) in vaj gasilnih društev, ki spadajo k zvezi;

5.) razsoduje v vseh onih slučajih, v katerih zahtevajo posamezna gasilna društva ali odbor zveze, da razsodi deželni gasilni shod;

6.) določuje pravila za podpore, katere naj bi se dovolile;

7.) odkazuje vplačevanje upravnih doneskov za posamezna gasilna društva;

8.) prenaša pravila;

9.) izvoli kraj za prihodnji shod gasilnih društev;

10.) voli osebe, ki so si pridobile za gasilstvo posebnih zaslug, častnim članom zveze, katerim pristoji aktivna in pasivna volilna pravica.

§ 16. Shodi deželnih gasilnih društev vrše se vsako drugo leto. Odbor zveze ima pravico, sklicevati tudi «izvanredne gasilne shode», ter je to storiti dolžan, ako polovica zvezinih gasilnih društev to nasvetuje.

Shode vodi predsednik zvezinega odbora ali njega namestnik.

Odbor zveze.

§ 17. Odbor zveze se voli na dobo dveh let in se sestavlja sledeče: Vsak del dežele, Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko, voli posamezno po tri odbornike in vsi zastopniki skupno tri odbornike, toraj dvanajst odbornikov. Odbor voli izmed sebe načelnika, njega namestnika in blagajnika; imenuje tajnika, kateri, ako ni že v odboru, stopi vsled imenovanja v istega.

Uda odbora sta tudi gasilna nadzornika, ako nista izmed odbornikov vzeta.

K odborovim sejam povabiti so vsi člani osem dni poprej ter so jim naznaniti predmeti, o katerih se bode obravnavalo. Ako je navzoča nadpolovična večina članov, je odbor sklepčen.

Zvezini odborniki imajo pravico, zahtevati potnino iz zavezine blagajnice po razmerju tačasno se nahajajočih sredstev.

§ 18. Zvezini odbor je izvršujoči in nadzorovalni organ. Njemu pripadajo vsa opravila, katera niso izrecno odkazana shodu deželnih gasilnih društev, posebno pa mora:

1.) izvrševati sklepe, ki so se sklenili pri shodu deželnih gasilnih društev;

2.) zastopati zvezo v zunanjih zadevah po svojem predsedniku. Pismena izgotovila imajo podpisati predsednik in jeden odbornik;

3.) oskrbovati zvezino premoženje;

4.) sprejemati ude v zvezo in jih izključevati;

5.) nadzorovati izpolnjevanje pravil, kakor tudi sklepov, storjenih na shodu deželnih gasilnih društev;

6.) semtertja ogledovati gasilna društva, ki so pri zvezi, po posameznih odbornikih, ako jih v to pooblasté gasilni nadzorniki;

7.) vsako leto poročati shodu deželnih gasilnih društev o splošnem stanju gasilnih zadev na Kranjskem in pa sestavljati statistiko zveze;

8.) sklicevati in voditi shode kranjskih gasilnih društev in, ako treba, ustanoviti razsodnijo;

9.) sestaviti opravljeni red za odbor zveze.

Razsodnja.

§ 19. Razpore, ki nastanejo vsled zvezinih razmer, poravna razen pravnih poti iz pet članov obstoječa razsodnja. Vsaka prepirajočih se strank voli po dva razsodnika, kateri potem skupno volijo načelnika. Zoper razsodbo razsodnje se pritožiti dopuščeno je le na shodu deželnih gasilnih društev.

Razpust.

§ 20. Shod deželnih gasilnih društev ima pravico skleniti, da se zveza razpusti. To pa se more skleniti le takrat, ako se je dotični nasvet naznanil štiri tedne poprej vsem gasilnim društvom, ki so v zvezi, in se potem sprejme z večino dveh tretjin vseh navzočih poslancev. Nahajajoče se premoženje se ima izročiti v tem slučaju ali pa vsled oblastniške razdružbe visokemu deželnemu odboru, da posebno podpira podpore potrebne gasilce in njihove svojece.

Splošne določbe glede opravnega reda.

§ 21. Shodi gasilnih društev so sklepčni, ako je navzoča ena tretjina vseh poslancev.

§ 22. Nasveti ali predmeti za shod gasilnih društev kranjske dežele se morajo poslati 14 dni poprej odboru zveze. O drugih nasvetih pa se more obravnavati le tedaj, ako to posebno sklene shod kranjskih gasilnih društev.

§ 23. Da so sklepi o preuredbi pravil, kakor tudi o razpustu zveze veljavni, jim mora pritrčiti večina dveh tretjin glasov. Za vse druge sklepe zadostuje navadna večina glasov.

§ 24. Volitve se navadno vrše z glasilnimi listki, glasuje pa se z vzdigovanjem rok. Vendar pa je vsakemu shodu na prosto voljo dano, za vsak slučaj posebej skleniti, kako se bode glasovalo.

Vpeljavne določbe.

§ 25. Predstoječa pravila stopijo v veljavo, kadar jih potrdi politično oblastvo.

C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je z odlokom dne 12. novembra 1899, št. 5715/Pr., v zmislu društvenega zakona z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 134, to premembo pravil potrdilo.

Ustanovitev prostovoljnega gasilnega društva v Ljubljani leta 1870.

(Črtice po izvorniku P. pl. Radicea.)

(Dalje.)

Dne 26. junija 1870 je bil prvi občni zbor, pri kojem je gosp. Rütting predlagal premembo § 17. pravil v zmislu, da se morajo posamezni predlogi preje naznaniti, da se isti stavijo na dnevni red.

Pri volitvi razsodišča se je pripetil slučaj, da je ob branji 58. glasovnice naznanil strel požar; občni zbor se je moral pretrgati. Isti se je nadaljeval ob pol eni uri, ko se je mali požar v «knežjem dvorcu» pogasil.

Načelnik Doberlet je predlagal, da se vse moštvo razdeli v tri oddelke, katerih vsak mora zaporedno v nedeljo biti v pripravnosti in se ne sme oddaljiti iz mesta brez dovoljenja.

Prvi plezalski stolp je napravil vsled sklepa odborove seje z dne 21. avgusta brezplačno gosp. Karol Tauzher na prostoru, kjer je sedaj nova c. kr. višja gimnazija, potem se je ta stolp preložil na vrt starega strelišča.

Direkcija kranjske hranilnice, ki sploh taka humanitarna podjetja rada podpira, je bila prava dobrotnica našega društva, kajti podarila je do sedaj za razne naprave 15.150 gld. in 4000 gld. za bolniško blagajnico, torej skupno 19.150 gld. Precej v prvem letu je podarila hranilnica 1000 gld. Društvo ji bode ohranilo hvaležen spomin.

Leta 1872. dne 29. aprila je izrekel tedanji gosp. župan Dežman društvu zahvalo za uspešno delovanje pri požaru v Udmatu biš. št. 22 in dne 21. julija priznanje na splošnem delovanju.

Dne 4. aprila 1873 je delovalo društvo uspešno pri požaru v Gorenji Šiški, kjer je bilo 29 poslopij v ognju; prejelo je za to pohvalno pismo gosp. c. kr. deželnega predsednika Auersperga.

Prvo pomikalno lestev si je društvo naročilo l. 1873. od tvrdke Knaust na Dunaju. Ta lestva je došla dne 9. novembra; društvo jo je svečano sprejelo z godbo in spremstvom, katerega se je udeležilo tudi Viško-Glinško gasilno društvo do «Rotovža», kjer je bila prva glavna vaja precizno izvršena. Prebivavstvo je obilo pripomoglo do nakupa. Dne 10. maja 1874 ustanovila se je bolniška podporna blagajnica, v katero se je odmerilo 20% društvenega dohodka.

Pri občnem zboru dne 22. maja 1875 se je poročalo, da je občina kupila 1000 čevljev cevi, a društvo si je nabavilo tretjo brizgalnico od tvrdke Samassa v Ljubljani. Na vprašanje c. kr. vojaškega mestnega poveljstva, pod katerimi pogoji bi društvo prišlo v pomoč, ako bi gorelo katero vojaško poslopje, se je odgovorilo, da je pomoč brezplačna, le želja se je izrazila, da bi pri vsakem požaru prišlo nekaj opravljenih konj in okolu 30 mož vojakov v pomoč. Ker se je l. 1877. pri dveh požarih veliko orodja pokvarilo, nasvetoval je gosp. A. C. Achtschin, da naj iz mesta gre le en oddelek gasilcev s kako staro mestno brizgalnico in eno snemalno brizgalnico, drugo orodje bodi doma, in se sme le z dovoljenjem župana ali njega namestnika uporabiti. Za uspešno delovanje pri požaru v Rožnih ulicah dne 21. aprila in na Viču dne 23. aprila 1877, je izrazil gospod c. kr. deželni predsednik baron Widmann svoje polno priznanje in zahvalo.

Pri tej priliki je gasilec Miha Jäger rešil dečka Janeza Kosa smrti iz ognja, in mu je bila priznana rešilna premija 26 gld. 25 kr., a vrlji gasilec te premije ni sprejel, ampak prepustil jo je dečku. Ta znesek se je naložil v hranilnici do polnoletnosti dečka; takrat se mu je knjižica izročila.

Za časa okupacije Bosne in Hercegovine je delovalo moštvo vztrajno pri prenašanju bolnikov z železnice v bolnišnico, za kar je predstojništvo bolnice št. 8 društvu izreklo zahvalo z dopisom dne 18. oktobra 1878.

Društvo se je udeležilo sprejema vojakov 7. in 19. lovskega bataljona, ki so se vrnilo iz vojske.

Prilikom srebrne poroke Njiju Veličanstev je društvo pri slavnostih sodelovalo, zato je izrazil c. kr. deželni predsednik gosp. vitez Kalina svojo zahvalo.

Za delovanje pri požaru na Igu, kjer je društvo tako uspešno delovalo, da se je pol vasi obvarovalo, je izreklo c. kr. okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico z dopisom dne 1. avgusta 1879 svojo toplo zahvalo.

Sprejema domačega 17. pešpolka, ko se je isti vračal iz Bosne in Hercegovine, se je udeležilo društvo polnoštevilno in pomagalo pri pogoščenji na starem strelišču.

1880 do 1890.

Pri občnem zboru dne 29. marcija 1880 se je sklenila delitev gasilnega društva v tri čete (vode), ter obhajanje desetletnice društva.

Ta desetletnica obhajala se je 15. in 16. avgusta 1880 uprav sijajno. Prebivavstvo, brez razločka strank, tekmovalo je, da se je ta slavnost kolikor možno dostojneje izvršila.

S to slavnostjo bilo je združeno slovesno odlikovanje načelnika gosp. Doberleta, kateremu je presvetli cesar podelil zlati zaslužni križec, in blagoslov nove parne brizgalnice.

V pozdrav v velikem številu došlih gostov iz Kranjske, Štajerske, Koroške, Istre in Hrvaške se je zbralo mnogobrojno odlično občinstvo dne 14. avgusta na prostornem Auerjevem vrtu, kateri pa je bil premajhen, in morali so se uporabiti tudi vrtni prostori pri Ferlineu, ki so bili tudi do zadnjega kotička napolnjeni.

V nedeljo dne 15. avgusta so vsi člani in gosti prisostvovali sv. maši v stolni cerkvi, a zatem so se zbirala društva pred južnim kolodvorom, odkoder so šla v slavnostnem sprevodu v mesto. Točno ob 10. uri se je jel pomikati sprevod proti mestu, ki je bilo z zastavami okinčano, in kjer so bili gasilci obsipani s šopki in venci. Sprevod, kateremu na čelu je bil prvi vod ljubljanskega gasilnega društva pod poveljstvom gosp. Achtschina z mestno godbo, razvrščen je bil naslednje: Strelsko društvo, čitalnica in nje zbor, pevsko društvo, Sokol, filharmonično društvo, nemško telovadno društvo, delavsko izobraževalno društvo, katoliško rokodelsko društvo in veteransko društvo; ta društva so došla z zastavami in s svojimi znaki. Za temi društvi

so se vrstila v azbučnem redu gasilna društva iz: Zagreba, Škofjeloke, Brezovice, Celja, Domžal, Reke, Gminda, Kočevja, Gradca, Krškega, Hohenevga, Celoveca, Kranja, Križa, Logateca, Maribora, Kopravnika, Dolenjevasi, Vrhnike, Pulja, Sv. Petra, Radeč, Novogamesta, Siska, Trbiža, Laškega, Št. Vida, Viča, c. kr. tobačne tovarne in iz Samassove livarne. Na koncu spreveda korakala sta drugi in tretji vod ljubljanskega gasilnega društva pod poveljem načelnika gosp. Doberleta.

Razvrstitev je bila izborna, in je sprevod napravljala gledavce impozanten vtis, dame so obsipavale sicer vse gasilce neutrudno s cveticami, a največji delež pripadal je drugemu oddelku, osobito gospodu Doberletu. Glavna slavnost vršila se je pred rotovžem, kjer so bili zbrani na treh tribunah občinski svet, povabljeni dostojanstveniki, med njimi c. kr. deželni predsednik gospod baron Winkler, častne dame in meščanski komitè. Na Mestnem trgu je bila zbrana na stotine broječa množica. Pod tribunami bil je postavljen dar ljubljanskih meščanov gasilnemu društvu, z zelenjem okinčana parna brizgalnica. Ko je sprevod pred enajsto uro tu sem došel, obrnil se je čelom proti rotovžu, tako da je nastal od treh strani zaprti prostor, v čegar sredino je stopil gospod Doberlet.

Raz govorniške tribune je pozdravil gospod župan Laschan pred vsem tuje goste, povdarjajoč, kako je prebivavstvo hvaležno možem, ki varujejo imetje in življenje someščanov, kako se isto veseli tega dne, da pokaže svoje simpatije društvu, kateremu naj velja njegov srčni pozdrav!

Na to pozdravi slavnostne zborovavce načelnik gospod Doberlet v nemškem in slovenskem jeziku, ter se zahvali doščecem, dalje občinskemu svetu in županu na podpori in konečno tudi gospodu deželnemu predsedniku, proseč naklonjenosti od strani visoke vlade.

Načelnik gospod Jergitsch iz Celoveca odgovori na pozdrav vnanjim gostom in kliče daleč odmevajoč «Gut Schlauch!» ljubljanskemu gasilnemu društvu in njega načelniku. Po teh pozdravih podali so se gospod deželni predsednik, gospod župan z občinskimi svetovavci in odličnjaki v mestno dvorano, kjer je župan pripel od presvetlega cesarja podeljeni zlati zaslužni križec gospodu načelniku Franu Doberletu na prsi, pri kateri priliki je navzoče nastopno ogovoril:

«Njega c. in kr. apostolsko veličanstvo je z najvišjim odlokom dne 5. t. m. trgovcu in meščanu Francu Doberletu v Ljubljani v priznanje njega občekoristnega delovanja zlati zaslužni križec milostno podelilo in gospod deželni predsednik Kranjske me je z odlokom z dne 13. t. m. pooblastil, to dekoracijo s primerno slovesnostjo izvršiti. Ko to, v navzočnosti namestnika presvetlega cesarja, v prisotnosti občinskega sveta, katerega član je gospod Doberlet, v prisotnosti gospodarstva magistratnih uradnikov in odposlanstva gasilnega društva, kojega načelnik ste Vi, z veseljem izvršujem, pripnem Vam zlati zaslužni križec na Vaše dične prsi, ki smejo danes dvakrat tolči, na tem z odlikovanjem proslavljenem dnevu in dnevu, ko se obhaja desetletnica gasilnega društva. Ko je pred leti moj prednik spoznal duševno tvoritev našega gasilnega društva, prevzeli ste Vi, gospod tovariš, na prigovarjanje občinskega sveta to tvoritev v Vaše izkušene roke; Vi ste odstranili marsikatero zapreko z modrostjo in previdnostjo, premagali ste mnoge težkoče in pomisleke, vdihnili ste temu telesu moč, ki se je popolno razvila in odseva pri današnji slavnosti.

To občekoristno zaslugo je vladar spoznal in Vas odlikoval; nosite to odlikovanje na prsih v zadovoljstvo, v čast meščanstva, na ponos gasilnega društva, čegar načelnik in duša ste Vi. Čestitam Vam, gospod tovariš, na zasluženem odlikovanju in podajam Vam presrečno svojo roko!»

Z ginjenimi besedami se zahvali gosp. Doberlet za to cesarsko odlikovanje in laskavo priznanje iz ust gosp. župana, ter odklanja vsako večjo zaslugo, ker je le storil svojo meščansko dolžnost, kateri bode tudi v bodoče vse svojo moči posvetil.

Končno so vsi trikrat navdušeno zaklicali: «Živilo Njegovo Veličanstvo!» Z zlatim križcem odlikovani načelnik bil je, vrnivši se med gasilce, srčno pozdravljen in se mu je vsestransko čestitalo.

Na to se je vršil cerkveni blagoslov parne brizgalnice po čast. gospodu kanoniku Urbasu. Pred blagoslovom zapela sta čitalniški pevski zbor in pevsko društvo primerni pesmi.

Parna brizgalnica, katero je izročil meščanski odbor, ki je stala 4550 gld., kateri denar se je nabral pri meščanih — kranjska hranilnica je sama 1000 gld. prispevala — izročila se je društvu. Gospod Doberlet se je na daru zahvalil in obljubil, ga vedno v čisljih imeti.

Sporod pred rotovžem je bil s tem dovršen, in začelo se je defiliranje; pri defiliranju bile so od dražestnih dam zastave vseh društev, in načelniki 32 gasilnih oddelkov z vencji okrašeni.

Pred licealnim poslopijem razšel se je sprevod, a ostali so veščaki, dostojanstveniki in nebroj gledalcev, da prisostvujejo glavni gasilski vaji ljubljanskega gasilnega društva. Vaja vršila se je z vsem orodjem društva in še z eno Samassovo brizgalnico, ter je vse občudovalo izurjenost gasilcev, osobito tudi delovanje parne brizgalnice.

Na hodnikih licealnega poslopija razstavil je pri tej priliki gospod Samassa razne večje brizgalnice, osobito je pozornost obračala na se brizgalnica, ki je bila napravljena za razstavo v Parizu l. 1878.

Ob 2. uri popoldne bil je na kazinskem vrtu in v salonu slavnostni banket, katerega se je udeležilo čez 450 oseb. Da pri tej priliki ni manjkalo napitnic, je umljivo, tudi veliko brzobjavnih pozdravov je došlo.

Dne 16 avgusta 1880 zbrali so se ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani delegati kranjskih gasilnih društev, ki so pod predsedstvom gospoda Doberleta se posvetovali o ustanovitvi kranjske gasilne zveze.

Pri občnem zboru dne 22. majnika 1881 l. sprejela se je prememba pravil in se je sklenilo večkrat službeno zborovanje obdržavati, bil je sprejet novi službeni red in je bilo izrecno sklenjeno, da se je nedeljske pripravnosti strogo držati, vendar brez vaj. Načelnik je sklenil zborovanje z opominom na pravo tovaršijo in spolnovanje dolžnosti, da se edinega cilja in smotra pri društvu doseže in da se izobrazijo v gasilni stroki, kar bode v izgled tudi za deželo.

Leta 1882. odstopil je tedanji župan gospod Laschan in se je z laskavim pismom tudi od društva poslovil.

Pozdrav novega župana gospoda Petra Grassellija vršil se je pri občnem zboru dne 4. junija 1882 po načelniku gospodu Doberletu.

Župan gospod Grasselli se je zahvalil v daljšem govoru na pozdravu, povdarjajoč zasluge načelnika, ki je bil pri tej priliki zopet izvoljen. Veselila ga je ta zopetna izvolitev, o čemur ni bilo dvomiti, ker otrok svojega očeta ne bode zatajil.

V svojem govoru je načelnik opozarjal na slogo, ker ljubše mu je 20 složnih, kot 1000 nesložnih gasilcev.

(Dalje sledi)

Hrvatsko gasilstvo.

Piše Josip Absac, karlovački gasilni ravnatelj.

Z veseljem se odzivam želji uredništva «Gasilca», da par besed napišem o hrvatskem gasilstvu.

To nam je resnično potrebno, da se spoznamo dobro tudi na tem polju napredka in prosvete; delo naše bode uspešnejše, in slovensko-hrvatsko gasilstvo bode tako uspevalo pri svojem delu in znanju.

Leta 1864. je bilo ustanovljeno prvo hrvatsko gasilno društvo v Varaždinu. To društvo je bilo urejeno spočetka največ v nemškem duhu. Temu se ni čuditi, kajti za iste dobe se je v Hrvatski nemškutarilo še bolj ko sedaj.

Leta 1869. se je ustanovilo gasilno društvo v Zagrebu, za kar gre zasluga tedanjemu županu zagrebškemu Pavlu Hatzu, kot drugo v Hrvatskeji. Od leta 1870. dalje so se začela ustanavljati druga gasilna društva pri nas. Po Hrvatskeji so potovali zaslužni možje na polju te humanitarne naprave, kakor gasilni načelniki Ferdinand Jergič iz Celovca, Franc Doberlet iz Ljubljane, Malinarić iz Siska in Jokuš in Grahor iz Zagreba; ti so probudili v vseh večjih mestih Hrvatske ustanovitev gasilnih društev. Ta njihova plemenita ideja je res vse hvale vredna.

Štiri leta kasneje, začetkom leta 1874., je bilo na Hrvatskem vže 14 mladih prostovoljnih gasilnih društev, in to v Varaždinu, Zagrebu, Sisku, Karlovcu, Ogulinu, Križevcih, Koprivnici, Belovaru, Brodu, Novigradiški, Požegi, Slatini, Zemunu in

Otočcu. Ta društva so bila dobro urejena, a da bi se izpopolnjevala, obiskovala so se še stareja društva zunaj Hrvatske, in sicer ono v Gradcu in v Budimpešti.

Leta 1873. sta siseški meščan Josip Hackenberg in tedanji tajnik prostovoljnega gasilnega društva v Zagrebu g. Gjuro Deželić sprožila dobro misel, da bi se za hrvatsko gasilstvo osnovala in uredila «zaveza gasilnih društev Hrvatske in Slavonije».

Dne 17. svečana 1874. l. je bil na poziv siseškega gasilnega ravnatelja Hackenberga v starodavnem Sisku prvi gasilski sestanek, kateri je izvolil pripravljajoči odbor. Ta odbor se je zopet sestel dne 29. marseja istega leta ter si izbral predsednikom starosto Josipa Hackenberga. Pri tej seji so se odobrila pravila zaveze in je bil priporočen graški vežbovnik za navodilo društvom.

Leta 1876., dne 18. januarija, je potrdila hrvatska vlada pravila zaveze; od tedaj je zaveza začela delovati. Začel se je pravi razvitek hrvatskih gasilnih društev.

Prvo zborovanje zaveze je bilo dne 5. junija 1876. l. v Zagrebu, tu se je posvetovalo o pravi uredbi zaveze ter o pristopu gasilnih društev k istej.

Ta skupščina si je izvolila prvi zavezni odbor, in sicer so bili voljeni: Gjuro Deželić predsednikom, dr. Žiga Kraut blagajnikom in dr. Adolf Čalagović tajnikom.

Gjuro Deželić je še danes na čelu zavezi hrvatsko-slavonskih gasilnih društev. On ima za procvit in razvoj našega gasilstva nebrojnih zaslug!

Dan in noč snuje njegov um, kako zboljšati in urediti delo prostovoljnega gasilca. To delavnost in to skrb prizna mu vsak gasilec, a njegova požrtvovalnost je bila odlikovana od našega presvetlega kralja in cesarja Franja Josipa I. Prsi očeta hrvatskega gasilstva diči red Franja Josipa I. Sto in sto častnih pisem in priznanic svedoči, koliko ljubav in spoštovanje si je stekel g. Gjuro Deželić med svojimi gasilci.

V tej prvi skupščini so se storili ti važni sklepi:

1.) V hrvatsko-slavonskih gasilnih društvih se ima uvesti hrvatsko poveljevanje;

2.) pri ceveh morajo biti povsod jednaki normalni vijaki;

3.) uvesti se ima enakomerna obleka;

4.) vlada se naprosi, da izda naredbenim potom gasilne predpise;

5.) da vplačajo zavarovalnice določeni donesek v zavezno blagajnico, ter da se osnuje deželno-gasilni podporni zaklad za obolele in ponesrečene gasilce in njihove vdove in sirote;

6.) da se uvedo jednakomerni signali;

7.) da se izdaje strokovni gasilni list v hrvatskem jeziku.

Iz teh sklepov se vidi, kako delovanje se je pričelo v našej zavezi!

Drugo zborovanje zaveze gasilnih društev je bilo dne 1. junija 1884. l. v Varaždinu o priliki, ko je slavilo varaždinsko gasilno društvo svojo dvajsetletnico.

Med najvažnejšimi točkami dnevnega reda je bila ustanovitev mesta potujočega učitelja za hrvatsko-slavonsko gasilstvo, kakor tudi doprinos vlade za povzdigo gasilstva.

In res vživa od tistega časa hrvatska zaveza izdatno podporo od visoke vlade, a že od leta 1883. poučuje gasilce Hrvatske in Slavonije Mirko Kolarić.

Kolarić je gasilec z dušo in s telesom!

Leta 1899., dne 12. junija, je praznoval Kolarić tridesetletnico kot gasilec. Pri tej priliki so tovariši-gasilci svojemu tovarišu najsrčneje čestitali. Kolarić je izvežbal več ko petdeset gasilnih društev; kot pisatelj hrvatske gasilne literature pridobil si je mnogobrojnih zaslug. Napisal je več poučnih knjig in danes urejuje vže četrto leto edini hrvatski gasilni list: «Vatrogasni Viestnik».

V tej skupščini so bili spolnjeni sklepi prve skupščine, ter se je konstatiralo, da je v Hrvatskeji in v Slavoniji 31 gasilnih društev urejenih.

Tretje zborovanje zaveze je bilo dne 1. septembra 1889. l. v Petrinji, pri katerem se je med drugim sklenila osnova gasilnih predpisov, popolnilo delovanje in označenje gasilcev in so se sestavila pravila za odlikovanje gasilcev s kolajnami i. dr.

Četrta skupščina je bila dne 12. septembra 1891. l. v Zagrebu o priliki gospodarske razstave. Tem povodom je bil prvi

hrvatski gasilni poučni tečaj, kojega se je udeležilo 113 gasilcev. Tečaj je vodil teoretično in praktično gasilni učitelj Mirko Kolaric, a nadzoroval ga je predsednik zaveze G. Juro Deželić. Vspeli tega tečaja so velikega pomena za razvoj hrvatsko-slavonskega gasilstva, nauki so blagotvorno delovali na slušatelje in na celi narod.

Peta skupščina je bila 11. avgusta 1893. l. v Valpovu v Slavoniji.

Hrvatska in Slavonija imati sedaj 173 gasilnih društev, od kojih je 80 pri zavezi.

Do danes je zaveza razdelila 351 bakrenih, 180 srebrnih in 153 pozlačenih kolajn, skupno 684 odlikovanj, katera dičijo prsi hrvatskih gasilcev, katerim so v ponos, za njihovo zvesto večletno službovanje.

Iz teh črtic se jasno vidi, da tudi hrvatsko gasilstvo marljivo izpolnjuje svojo si dano človekoljubno nalogo.*

V Karlovcu, meseca novembra 1899.

* Za te črtice se gospodu pisatelju iskreno zahvaljuje in ga prosi še daljnih prineskov uredništvo.

Razne vesti in dopisi.

Št. Vid nad Ljubljano. Dne 23. oktobra t. l. ob polu 1. uri popoldne je ogenj nastal pod Utikom ter upepelil hišo in gospodarsko poslopje Heleni Seliškar, hiš. št. 29. Škoda se ceni na 1500 gld. Zavarovana je bila le za 700 gld. Dnevnik «Slovenec» je poročal o tem ognju, da ni prišlo nobeno gasilno društvo, ne iz Št. Vida ne iz Šiške, na pomoč, akoravno je orožnik na ogenj opozoril. Resnici na ljubo pojasnimo to tako. Vas Podutik leži zadej za Šentvidskim hribom, in med tem je še Kamnogoriški grič. V Št. Vidu se ni videl ne ogenj ne dim. Proti večeru se je tu govorilo, da je ob 1. uri pod Utikom hiša pogorela, in zvečer ob 7. uri je prišel orožnik naznaniti, da seno in stelja še «tli», a drugo je že pogorelo. Ko bi bil prišel kdo iz Podutika h gasilnemu društvu takrat, ko je pričelo goreti, bi gotovo v brzgalnico prihitelo takoj na pomoč; saj gremo gasiti tudi v druge sosedne občine, tem hitreje bi domači občini pomagali.

Dne 4. novembra popoldne ob polu 2. uri je petletni deček Alojzij Hočevnar zažgal kozolec Janeza Cirmana v Podgori, št. 21, poleg Št. Vida. Vsled močnega vetra je bil takoj ves hlev v ognju. Šentvidsko gasilno društvo je takoj omejilo ogenj, obvarovalo poleg stoječo hišo, katera se je že vnemala, in več drugih poslopij. Na kraj nesreče je prišel tudi priljubljeni c. kr. okrajni glavar, svetnik marki Gozani. Škode je nad 2000 gld. Janez Cirman je bil zavarovan pri zavarovalni družbi Phoenix za 1100 gld.

Dne 19. novembra je domače gasilno društvo v društvenem domu priredilo veselico z igro «Svoji k svojim», s petjem in z domačo zabavo. Igravci so prav dobro izvršili vloge, posebno sta se odlikovala Franjo in Franja Cirman. Petje je skrbno vodil domači orglavec gosp. Navinšek. Veselica je donesla 68 gld. 40 kr., in dohodek je namenjen za nabavo novih cevi.

Dne 26. novembra smo imeli mi gasilci zopet prijetno večerno zabavo s petjem in plesom, ki je minila v občno, veselo zadovoljnost. Gasilna društva so gotovo koristna, zahtevajo pa mnogo truda in neumorne delavnosti; zatorej je treba udom dobrih vezi, dobrega krepila in prepotrebne vzajemnosti za vztrajno delovanje. To pospešujejo vzlasti priredbe prijetnih, poštenih zabav, s katerimi se gasilci vnamajo, da pri napornem in nevarnem gašenju požarov s toliko večjo gorečnostjo delujejo.

Vsem sodelovavcem in dobrotnikom srčna hvala. Le tako naprej; v vzajemnosti in složnosti je moč. Bratovski «Na pomoč»!

Kamna gorica. V četrtek, dne 16. septembra, smo izročili materi zemlji pozemske ostanke gospoda Antona Kokalj, načelnika prostovoljnega gasilnega društva ter posestnika in usnjarja v Kropi. — Rajni «Tone» je bil res blaga duša, vrlega značaja in sila delaven mož. Rojen v Kropi, izučil se je v Idriji usnjarstva ter v svoji mladosti služil dlje časa v raznih krajih kot usnjarjski pomočnik. Ker je bil zelo varčen, prihranil si je nekaj novcev in kupil pozneje v Kropi hišo svojega očeta, katera se je prodala v njega odsotnosti. Vnet za vsako dobro napravo, je pristopil leta 1893. kot

izvršujoč ud k prostovoljnemu gasilnemu društvu, ki se je v tem letu ustanovilo. Temu društvu je bil zvest in delaven ud do začetka lanskega leta, ko so si ga gasilci izvolili svojim načelnikom. Seveda je kot tak še neumorneje in požrtvovalneje deloval za društvo, ki mu je bilo tako ljubo. — V nedeljo, dne 10. septembra, pa se je — že itak nekoliko prehlajen — pri vaji, ki jo je imel s svojimi gasilci v najhujem dežju v Podnartu, tako prehladil, da se je moral, prišedši domov, takoj vleči. Obolel je na vročinski bolezn, kateri je po šestnajst-dnevnem hudem trpljenju tudi podlegel. Umril je, star šele 33 let, zapustivši vdovo, s katero je živel komaj štiri leta.

Pogreb njegov, ki je bil v četrtek, dne 28. septembra, popoldne ob 4. uri, je bil veličasten in je pokazal, kako je bil rajni Kokalj spoštovan v vseh slojih prebivavstva. Udeležil se ga je občinski odbor, čigar svetovavec je bil rajni, učiteljstvo Kroke, Kamne gorice in Dobrave, c. kr. žandarmerija ter množica drugega ljudstva iz Kroke, Kamne gorice in okolice.

Korporativno so se pod vodstvom nadzornika deželnih gasilnih društev kranjskih, gospoda Achtschina, udeležila pogreba gasilna društva: Ljubljana, Bled, Kamna gorica, Kropa in Radovljica. Gasilno društvo na Breznici je poslalo pismeno sožalje. Kroparski pevci — večinoma gasilci — so zapeli rajnemu pred hišo, v cerkvi in na grobu prav ganljivo troje žalostink.

Po pogrebu je gospod Achtschin nagovoril zbrane gasilce, prišedše pred gasilarno, povdarjajoč neumorno, posnemanja vredno delavnost rajnega za prekoristno stvar. Obrazi pričujočih so pričala o srčnem sočutju do rajnega, ko mu je gospod Achtschin v slovo zaklical: Ohranimo vrlega gasilca-načelnika v hvaležnem spominu! In tako bodi!

Fran Lavtizar.

V Radovljici je umrl bivši načelnik gasilnega društva g. Fridrik Homann. Načeloval je društvu v letih 1891. in 1892. Vsled hude bolezn, ki ga je mučila do smrti, bil je primoran, odložiti načelništvo, vendar pa se je živo zanimal za gasilstvo do smrti. Sprevod njegov na pokopališče dne 18. t. m. je bil veličasten. Poleg domačega gasilnega društva spremili so pokojnika k zadnjemu počitku bratska društva iz Bleda, Breznice, Kamne gorice in Kroke ter mnogo jako odličnega občinstva. Pod njegovim načelovanjem se je uvedlo pri domačem društvu, ki je dotlej nemškutarilo, slovensko velevanje. Pri požaru v Gorjah so se odlikovali radovljiški gasilci pod njegovim vodstvom s tem, da so rešili človeka gotove smrti. Naj v miru počiva!

R.

Bled. Dne 30. septembra t. l. je gorelo v Zaspu pri posestniku in gostilničarju Šilerju. Blejsko gasilno društvo je prihitelo hitro na pomoč, kmalu potem tudi Gorjansko. S pomočjo prebivavcev v Zaspu smo kmalo omejili ogenj in ga pozneje tudi pogasili. Zažgali so otroci; posestnik je bil za 600 gld. zavarovan. Ta požar je povzročil v našem društvu veliko žalost; vračajoč se domov, od dežja do kože premočen, zbolel je vsled prehlajenja Gašper Ločnar, eden izmed najbolj delavnih gasilcev, in je dne 18. oktobra umrl. Zapustil je ženo in troje nepreskrbljenih otrok. Pogreba so se udeležili naše in pod vodstvom gospoda H. Robleka tudi Radovljiško gasilno društvo z zastavo, ter deputacija gasilnega društva iz Bohinjske Bele, za kar jim bodi srčna hvala. Pokojnik je bil skoz deset let jako zvest in delaven član. Bodí pridnemu in vrlemu gasileu blag spomin!

Jesenice. Dne 29. oktobra t. l. je imelo naše gasilno društvo občni zbor, pri kojem se je vršila volitev društvenega odbora.

Mnogoletni načelnik gosp. Anton Trevn se je zahvalil za naklonjenost in naznanil, da ne prevzame več načelništva, a da ostane še podporni ud društva. Istotako se je odpovedal tajništvu gospod Štefan Podpac radi preobliga posla v njegovem poklicu in bolehnosti, toda tudi on ostane podporni član društva. Voljeni so bili zatem: gg. Frane Krivic načelnikom, Lovro Krivic namestnikom, Viktor Plahutar blagajnikom, Anton Kerstein tajnikom; poverilni možje so: Jakob Klinar, Janez Repe st. in Jožef Markež.

Jesenice. Dne 6. novembra t. l. ob polu 10. uri zvečer je bruhnil ogenj iz hleva posestnika Janeza Pšenica na Jesenicah, in se je potem čudovito hitro razširjal ter žugal upepeliti cele Jesenice. Od hleva posestnika Pšenice udaril jo je sovražni element na hišo in na gospodarsko poslopje posestnika

Jakoba Mesarja, na ledenico in novo hišo posestnika in mesarja Nikolaja Hrovata in na hlev in novo hišo posestnika in župana Jožefa Klinarja.

V največji nevarnosti so bile hiše na desni strani ceste ter hiša in hlev gospoda Alojzija Šraja, c. kr. poštarja. Na izhodni strani je bila že hiša v ognju, in mislilo se je, da mora do cela pogoreti. Domače gasilno društvo, katero je bilo takoj na mestu in se je moralo že s tretje strehe umakniti, ni se hotelo več umikati sovražnemu elementu, ampak je s svojo hrabrostjo udušilo ogenj na hiši in na hlevu.

Prisrčno zahvalo pa izrekamo bratskim nam gasilnim društvom, katera so nam pomagala pri delu za bližnjega, namreč: tovarniško gasilno društvo, gasilna društva iz Koroške Bele, Dovja in Mojstrane.

Do tal so pogorela gospodarsko poslopje Janeza Pšenica, Jakoba Mesarja, ledenica in streha nove hiše Nikolaja Hrovata, ter županov hlev; močno se je poškodovala tudi hiša župana Jožefa Klinarja. Zgoreli so tudi trije prašiči. Škoda je velika, a zavarovani so bili prizadeti le za malo svoto!

Srčni «Na pomoč!» kliče: Več obrekovanih gasilcev.

Plešivica. Dne 28. novembra zvečer okrog polu 8. ure je nastal v Žabji vasi na neznan način ogenj v kajži Antona Pleškota, h. št. 43., po domače pri Mrakovem Janezu. Brezovško gasilno društvo je prihitelo sicer takoj na pomoč, ali hiša soseda Jerneja Drašlerja, h. št. 47., je bila že v plamenu. Ker je bilo dosti vode, se je otelo svinjak in kozolec, ki sta bila tik hiše, posestniku Antonu Uršiču pa vse poslopje. Dasiravno je bil večer mrzel, tako, da je voda po ceveh zmrzovala, in so bili nekateri gasilci že premočeni do kože, delovalo je vendar celo društvo z vso močjo do polnoči, tako, da se je ogenj popolnoma zadušil in sta mogla druga dva posestnika v bližini ognja biti brez skrbi. Gasilno društvo je bilo omenjeni večer prvikrat pri požaru, in tu se je videlo, kaj društvu primanjkuje. Pregovor pravi: «Izkušnja človeka uči». Noč je bila temna. Kje so svetiljke, lopate, piki? Ali kaj se hoče, začetek je vsak težak, naj bi torej posebno zavarovalnice bolj podpirale nova društva, da bi čim preje imela vsaj neobhodno potrebne priprave.

Tovariši!

Podpisani urednik «Gasilca» Vas prosi, da poročate o gasilnih zadevah, da bode naše društveno glasilo zanimivejše. Poročajte o zborovanjih, novih napravah, o požarih i. t. d. S samimi obljubami se urednik ne more zadovoljiti, pokažite toraj dejanski tudi kot sotrudniki, da Vam je «Gasilec» k sreči prirastel. Na pomoč!

Trošt.

Vsem gasilnim društvom!

Da bi se poizvedelo mnenje o zadevi zavarovanja posameznikov, izdal je podpisani odbor poziv, kateremu se je bilo odzvati do 30. listopada t. l.

Poročila o tej zadevi so bila ali negativna ali pa so izostala, kar je smatrati tudi kot negativno. Iz tega vzroka se odstavi tedaj cela stvar o zavarovanju raz dnevnega reda.

Stvar je toraj za sedaj končana, in zavezni odbor odklanja vsako odgovornost v tej zadevi, ker ravna po izjavi društev, katerih ogromna večina se ne strinja z zavarovanjem.

Ljubljana, dne 20. decembra 1899.

Zavezni odbor prost. gasil. društev.

Zahvala.

Zavarovalna banka Slavija je podarila gasilnemu društvu na Bledu 10 gl., in sicer zato, ker je pri požaru v Zasipu dne 30. septembra uspešno delovalo. Za ta velikodušni dar izreka najprisrčnejšo zahvalo

Ivan Rus,
načelnik.

J. C. Gerber

trgovina s papirjem in knjigoveznica

Kongresni trg Ljubljana Kongresni trg

ima vse uradne knjige za gasilna društva v zalogi, in sicer:

A. C. Achtschin «Vežbovnik»	1 K — v
Osnovnik	3 » 10 »
Službeni zapisnik	3 » 10 »
Blagajniška knjiga	1 do 2 K
Zapisnik	1 » 2 »

Jamstvo 5 let. **Jamstvo 5 let.**

C. kr. privileg.

tovarna brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

brizgalnice vsake vrste, hidrofornice
in vse drugo ognjegasilno orodje.

Najugodnejši plačilni pogoji.

I. gornje-avstrijska naprava gasilnih orodij in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsacega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanične pomikalne lestve.

Vsakojaka oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne oprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekošljive dobrote.

Cenilniki zastoj in poštnine prosto. Olajševalni plačilni pogoji.

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Czechu pri Prostejovu

podružnice: Zagreb-Praga-Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d. priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja, pasov i. t. d., kmetijskih strojev, peronospora-brizgalnic po najnižji cenil

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najboljše vrste po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi pogoji na broke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica R. A. Smekal — Zagreb.